

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/259/2016
Identifikačné číslo spisu: 4016200526
Dátum vydania rozhodnutia: 31.10.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:4016200526.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančeniča, v právnej veci navrhovateľa: B. C. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. Č.. X, Q. G., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o vdovecký dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 03.10.2016, č. k. 23Sd/225/2016-20, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 03.10.2016, č. k. 23Sd/225/2016-20 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 21.03.2016 z r u š u j e a v r a c i a odporkyni na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 03.10.2016, č. k. 23Sd/225/2016-20, potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 21.03.2016, ktorým podľa § 112 ods. 4 a § 293dm ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) zamietla žiadosť navrhovateľa z 27.01.2016 o zvýšenie vdoveckého dôchodku od 01.01.2016. Krajský súd mal preukázané, že manželka navrhovateľa zomrela dňa 27.02.1997 a ku dňu smrti mala nárok na invalidný dôchodok v sume 2.481 Sk mesačne, takže suma vdoveckého dôchodku podľa § 75 zákona č. 461/2003 Z. z. je 60 % z tejto sumy, teda 1.479 Sk (49,50 €) a po zvýšení podľa § 82 tohto zákona a v súlade s Opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 450/2008 Z. z. od 01.01.2009 jeho suma je 53 € mesačne; keďže od 22.10.2010 bol navrhovateľovi priznaný vyšší invalidný dôchodok v sume 804,90 € mesačne, vdovecký dôchodok patrí od 22.10.2010 v súlade s § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. v sume 27,40 € mesačne. Rozhodnutie odporkyne z 21.03.2016 preto považoval za súladné so zákonom.

Navrhovateľ napadol rozsudok krajského súdu včas podaným odvolaním. Namietal, že vdovecký dôchodok mu bol priznaný od 27.02.1997 v sume 1.330 Sk mesačne, ktorá bola postupne zvyšovaná a k 31.12.2008 mu patril v sume 3.305 Sk mesačne, čo po prepočte na eurá je 109,80 € mesačne. Od

01.01.2009 mu bol vdovecký dôchodok podľa jeho názoru nesprávne priznaný len v sume 53 € mesačne a od priznania invalidného dôchodku dňom 22.10.2010 nesprávne krátený len na sumu 27,40 € mesačne, ktorá bola následne nesprávne valorizovaná. Žiadal preto (podľa obsahu), aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie odporkyne zrušil a vrátil odporkyni na ďalšie konanie.

Odporkyňa sa k odvolaniu nevyjadřila.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“).

Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s citovaným ustanovením najvyšší súd v konaní postupoval podľa ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa je potrebné vyhovieť.

V danej veci nebolo sporné, že navrhovateľovi bol vdovecký dôchodok priznaný od 27.02.1997 podľa § 48a zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov a nárok na jeho výplatu trval k 31.12.2003, ako aj po tomto dni.

Podľa § 260 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. dávky nemocenského poistenia, dávky dôchodkového zabezpečenia, plnenia vyplývajúce z nárokov na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, peňažná náhrada a podpora v nezamestnanosti, priznané podľa predpisov účinných pred 01.01.2004, sa považujú po 31.12.2003 za dávky podľa tohto zákona, a to v sume, v akej patrili k 31.12.2003; ak nárok na výplatu týchto dávok, plnení, peňažnej náhrady a podpory v nezamestnanosti trval k 31.12.2003, dávky, plnenia, peňažná náhrada a podpora v nezamestnanosti sa vyplácajú aj po tomto dni za podmienok ustanovených predpismi účinnými do 31.12.2003, ak tento zákon neustanovuje inak. Nárok na výplatu starobného dôchodku a pomerného starobného dôchodku, ktoré boli priznané podľa predpisov účinných pred 01.01.2004, sa posudzuje po 31.12.2003 podľa predpisu účinného od 01.01.2004.

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že nárok na výplatu vdoveckého dôchodku po 31.12.2003 sa od 01.01.2004 posudzoval podľa zákona č. 100/1988 Zb..

Podľa § 48a ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., vdovec má nárok na vdovecký dôchodok po manželke, ak sa stará aspoň o jedno nezaopatrené dieťa uvedené v § 46 ods. 3.

Z dávkového spisu odporkyne vyplýva, že výplata vdoveckého dôchodku bola navrhovateľovi zastavená od 04.10.2008 z dôvodu, že naďalej nebola splnená podmienka starostlivosti o nezaopatrené dieťa. Na základe preukázania starostlivosti o nezaopatrené dieťa, dcéru Mariannu, študujúcu od 01.09.2009, odporkyňa rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo 14.01.2011 priznala navrhovateľovi vdovecký dôchodok od 01.09.2009 v sume 53 € mesačne, a to podľa § 74 ods. 3 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z.; takto priznaný vdovecký dôchodok bol navrhovateľovi vyplácaný aj ku dňu vzniku nároku na invalidný dôchodok (22.10.2010) z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %. Ku dňu 22.10.2010 bol vdovecký dôchodok vyplácaný v sume 54,70 € mesačne a od tohto dňa bola jeho suma krátená podľa § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. na polovicu, teda na sumu 27,40 € mesačne rozhodnutím číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 14.02.2011. Následnými rozhodnutiami o valorizácii odporkyňa vychádzala z tejto sumy vdoveckého dôchodku.

Podľa § 112 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z. z. dávka sa prizná alebo sa zvýši odo dňa, od

ktorého dávka alebo jej zvýšenie patrí, najviac tri roky spätne odo dňa zistenia, že sa dávka priznala alebo sa vyplácala v nižšej sume, ako patrí, alebo najviac tri roky spätne od uplatnenia nároku na dávku alebo nároku na jej zvýšenie, ak sa dodatočne zistí, že sa dávka vypláca v nižšej sume, ako patrí.

Podľa § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. výplata dávky sa zastaví, uvoľní alebo sa dávka vypláca v nižšej sume alebo vo vyššej sume, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na výplatu dávky.

Navrhovateľ žiadosťou z 27.01.2016 požiadal o vdovecký dôchodok podľa § 293dn zákona č. 461/2003 Z. z.. Ako je vyššie uvedené, odporkyňa preskúmaným rozhodnutím rozhodla o tejto žiadosti podľa § 112 ods. 4 a § 293dm zákona č. 461/2003 Z. z..

Podľa názoru odvolacieho súdu si odporkyňa nedostatočne ujasnila, podľa ktorých ustanovení relevantných právnych predpisov je potrebné posúdiť nárok navrhovateľa na vdovecký dôchodok a jeho výplatu.

Prechodné ustanovenie § 293dm zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 407/2015 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2016 novo upravuje podmienky nároku na vdovský dôchodok vdovy, ktorej manžel zomrel pred 01.07.2003 a zanikol jej nárok na vdovský dôchodok (odsek 1), resp. vdovy, ktorej manžel zomrel pred 01.01.2004 a zanikol jej nárok na výplatu vdovského dôchodku. Uvedené ustanovenie § 293dm preto nemožno aplikovať na posudzovanie nároku na vdovecký dôchodok vdovca, ktorému nárok na tento dôchodok vznikol pred 01.01.2004.

Podľa prechodného ustanovenia § 293dn zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 407/2015, účinnom od 01.01.2016, vdovec, ktorého manželka zomrela pred 01.01.2004, nevznikol mu nárok na vdovecký dôchodok podľa predpisov účinných pred 01.01.2016 alebo mu zanikol nárok na taký vdovecký dôchodok a dovŕšil dôchodkový vek alebo bol uznaný za invalidného z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % a táto invalidita trvá aj po 31.12.2015, má nárok na vdovecký dôchodok najskôr od 01.01.2016 po manželke, ktorá:

- a) ku dňu smrti bola poberateľkou starobného dôchodku, pomerného starobného dôchodku, invalidného dôchodku, čiastočného invalidného dôchodku alebo dôchodku za výsluhu rokov,
- b) ku dňu smrti splnila podmienky nároku na starobný dôchodok, pomerný starobný dôchodok alebo získala dobu zamestnania na nárok na invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov, alebo
- c) zomrela v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

Z ustanovenia § 260 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. vyplýva, že nárok navrhovateľa na výplatu vdoveckého dôchodku bolo potrebné po 31.12.2003 posudzovať podľa § 48a zákona č. 100/1988 Zb., teda len s ohľadom na to, či v tom-ktorom období splňal podmienku starostlivosti o nezaopatrené dieťa uvedené v § 46 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb.. Odvolací súd poznamenáva, že posudzovanie nároku na vdovecký dôchodok podľa § 74 ods. 3 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z. u navrhovateľa neprichádza do úvahy, lebo toto ustanovenie možno aplikovať len na tie prípady, keď manželka vdovca zomrela za účinnosti zákona č. 461/2003 Z. z., teda najskôr dňa 01.01.2004. Podmienky opätovného vzniku nároku na vdovecký dôchodok vdovca, ktorého manželka zomrela pred 01.01.2004 upravuje od 01.01.2004 ustanovenie § 260 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., v období od 01.08.2006 do 31.12.2015 v stanovených prípadoch ustanovenie § 293n a s účinnosťou najskôr od 01.01.2016 ustanovenie § 293dn tohto zákona.

Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd na rozdiel od krajského súdu dospel k záveru, že odporkyňa pri posudzovaní žiadosti navrhovateľa si neujasnila, či podmienky nároku na vdovecký dôchodok a jeho výplatu z dôvodu starostlivosti o nezaopatrené dieťa (§ 48a zákona č. 100/1988 Zb. v spojení s § 260 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.) navrhovateľ splňal pred 01.01.2016 alebo či mu tento nárok pred uvedeným dňom zanikol. Skutkový stav teda nezistila v rozsahu dostatočnom na rozhodnutie o nároku na vdovecký dôchodok podľa § 293dn zákona č. 461/2003 Z. z.. Rozsudok krajského súdu preto podľa § 250ja ods. 3 zmenil, rozhodnutie odporkyne podľa § 250j ods. 2 písm. a/ a c/ OSP v spojení s § 250l

ods. 2 a § 250q ods. 3 OSP zrušil a vec vrátil odporčkyni na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní odporčkynä zistí, či starostlivosť o nezaopatrené dieťa (§ 48a v spojení s § 46 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb.) na účely § 260 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. u navrhovateľa trvá, resp. či z dôvodu jej skončenia navrhovateľovi zanikol nárok na vdovecký dôchodok pred 01.01.2016 a vo veci znovu rozhodne. V novom rozhodnutí sa vysporiada aj s námietkou navrhovateľa v akej výške mu má (mal) byť tento dôchodok vyplácaný.

O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 246c ods. 1 OSP v spojení s § 224 ods. 1, § 250l ods. 2, § 250k ods. 1 a § 151 ods. 1 OSP tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ nežiadal náhradu trov konania.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.